

Vladimir PUTIN'in Valdai Konuşmasının Politik Söylem-Psikoloji Bağlamında İrdelenmesi

Evaluation of Valdai Speech of Vladimir Putin In the Context of Political Discourse and Psychology

Fahriye ÇAKIR¹

Rıfat GÜNDAY²

Geliş Tarihi: 13.02.2017 / **Düzenleme Tarihi:** 08.05.2017 / **Kabul Tarihi:** 15.05.2017

Özet

Bu çalışmada, Rusya Federasyonu'nun Devlet Başkanı Vladimir Putin'in 24 Ekim 2014 tarihinde Soçi'de, Valdai Kulübü toplantısı çerçevesinde gerçekleştirdiği; dünyada, özellikle de Batı'da büyük yankılar uyandıran ve tepki toplayan konuşmasından öne çıkan kesitler ele alınacak; söylem analizine tabi tutulacaktır. Söylem tanımlandıktan sonra söylem analizinde başvurulan yaklaşımlara dair açıklamalar yapılacak ve uluslararası ilişki öğretileri bağlamında söylem analizine değinilecektir. Bu açıklamaların ışığında yorumlama (hermeneutik) yaklaşımı ve konstrüktivist öğreti aracılığıyla söz konusu söylem analiz edilecek ve bu doğrultuda Putin'in bireysel ve sosyal hayatına, psikolojik yapısına ve ardına düştüğü ideolojilere ilişkin ipuçları yakalanmaya çalışılacaktır. Düşünsel ve ruhsal bir örüntü olan birey, içinde var olduğu toplumsal ve tarihsel bağlamdan kopuk değerlendirilemez. Bu nedenden ötürü, çalışmada zaman zaman Rus toplumunun geçirdiği tarihsel sürece ve bu süreçle şekillenen ruhuna değinilecek buradan yola çıkarak bahsedilen hususların Putin'deki yansımaları analiz edilmeye çalışılacaktır.

Putin'in psikolojik açmazlarının söylem analiziyle irdeleneceği bu çalışma; bilinçaltının söylemi ne derecede etkisi altına aldığı ortaya çıkarma ve ulusal psikoz ve nevrozların bireyin ruhunda hapsoluşunun söylemin alt metinlerine nasıl yerleştiğini bu güncel konuşmayla örneklendirme hedefini taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Putin, söylem, söylem analizi, yorumlama, uluslararası ilişkiler

Abstract

In this study, some particular sections from the enormously reacted and inspiring speech in the world especially West which the President of the Russian Federation Vladimir Putin made within the framework of the Valdai Club meeting in Sochi on 24 October 2014 and it will be subjected to discourse analysis. After the discourse is defined, explanations about the approaches referred in the discourse analysis will be done. Discourse analysis will be discussed in the context of the teachings of International relations. In the light of these explanations, this statement will be analyzed through hermeneutical approach and constructivist teaching and in this respect, some clues will be tried to be captured about Putin's personal and social life, the psychological structure and the ideology he followed. Individuals with intellectual and mental pattern can not be considered detached from the social and historical context and for this reason in this study, the historical process that the Russian society spent and spirit shaped by this process will be discussed from time to time. Also, the reflections of them on Putin will be analyzed.

This study in which Putin's psychological dilemma will be examined with discourse analysis carries the aim of illustrating to what extent the subconscious influences the discourse, how the imprisonment of national psychosis and neurosis in the individual's spirit settles at the bottom texts of the discourse with this actual speech.

Keywords: Putin, discourse, discourse analysis, hermeneutics, international relations

Giriş

Vladimir Putin resmi kaynaklara göre 7 Ekim 1952 tarihinde, SSCB döneminde adı Leningrad olan St. Petersburg Kenti'nde doğmuştur. Hukuk mezunu olmasına rağmen yüksek lisansını ekonomi alanında yapmayı tercih etmiştir. 1975 yılında KGB'de görev yapmaya başlamıştır. Siyaset hayatına ilk adımlarını ise 1990 yılında atmıştır ve bu tarihten itibaren siyasi arenadaki yerini almıştır. 1996 yılına kadar St. Petersburg yönetiminde farklı görevleri yürütmüş ve yine 1996'da bir yıl

¹ Okt. Mersin Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Çeviri Bölümü, Mersin, Türkiye.

E-Posta: fahriyecakir@yahoo.fr

² Prof. Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Bölümü, Samsun, Türkiye.

E-Posta: fgunday@omu.edu.tr

sürecek olan Kremlin Sarayı Mülkiyet İdaresi başkan yardımcılığı görevini üstlenmiştir. Devam eden yıl ve 1998'de Devlet Başkanlığı İdaresi Başkanı ile Devlet Başkanlığı Denetim İdaresi Başkanı olarak görev yapmıştır. 1999 yılında başbakan ve ardından Boris Yeltsin'in istifasıyla 7 Mayıs 2000'de devlet başkanı olmuştur.

Resmi kaynaklar Vladimir Putin'in yükselen bir grafik çizen kariyerine geniş yer vermekle birlikte kaynaklarda kendisinin kişisel hayatına ilişkin oldukça sınırlı bilgi bulunmaktadır fakat bu güçlü liderin ifadesiz yüzünün ardına gizlenen duygu durumlarını çözümlenebilmek için geçmişinden izler yakalamak gerekmektedir. Bu nedenle doğruluğu tam ispatlanmamış sadece sav niteliği taşıyan birkaç araştırma yazısı, gazete ve dergi haberlerini inceleme gerekliliği doğmuştur. Çalışmada bu savları somut temeller olarak kabul edemeyeceğimiz bir gerçektir; bu da bizi söylem analizine itmektedir. Bilindiği üzere sözcükler; örtük ya da açık bir şekilde insanların psikolojik ve sosyolojik durumlarına ilişkin önemli ipuçlarıdır. Sözcükler, davranışın düşünce ve duyguyla birleştiği, içteki kırılmaların dışarıya sızdığı ruh tünelleridir.

Rusya Federasyonu Devlet başkanı Viladimir Putin'in ruh tünellerini aydınlatmak üzere seçtiğimiz söylemi 2007 Münih Güvenlik Konferansında gerçekleştirdiği konuşmayla karşılaştırılan ve eş derecede hatta daha sert bulunan 24 Ekim 2014 tarihinde Valday İstişare Kulübü toplantısında (11.Oturum) yapmış olduğu konuşmasıdır. Konuşma genelde Batı özelde ABD karşıtlığı üzerine kurulu olmakla birlikte; pek çok farklı konuyu içermektedir. Bu konular arasından öne çıkanlar; Ukrayna krizi, Batı'ya yönelik diyalog eleştirisi, ABD uluslararası siyaset kritiği, NATO'ya karşı güvensizlik, uluslararası terörizm, Suriye sorunu ve tek kutuplu dünya düzeninin doğurduğu olumsuzluklardır. Rusya'nın totaliter bir devlet olmayacağına ilişkin çizildiği Valday Konuşması günümüz uluslararası siyaset arenasında gerçekleşen olaylara ve arka planlarına ilişkin sorgulayıcı bir bakış sunmaktadır. Putin'in dünyada yankı yaratan bu eleştirel söylemi, tarihî, sosyolojik, ideolojik ve psikolojik analiz için bir çok veri barındırmaktadır.

Söylem analizi, söylemi üreten konuşmacıya/yazara, onun psikolojik, ideolojik durumuna, içinde yaşadığı bireysel, sosyal ve kültürel kimlik edindiği toplumun psiko-tarihine ilişkin izlerin keşfedilmesine yardımcı olmaktadır. Çalışmada, söylem üretilirken bilinçaltının ne derece aktifleştiği, ulusal psikoz ve nevrozların birey psikolojisinde şekillenışı ve söylemin alt metinlerine yerleşme boyutu, bu gündem yaratan politik konuşma aracılığıyla irdelenecektir.

Söylem

Söylem yazılı veya sözlü bir metnin bütününe göndermede bulunmaktadır. Söylem düşüncenin ürünü olan dilsel bir malzemedir; bireysel ve sosyal boyutuyla ilişkilerde etkin rol oynamaktadır.

Dil, sosyal bir organizasyondur. Dil ve söz, ürün ve üretim bakımından karşılıklı ilişki içerisinde. Toplumdaki her bir birey dili edinirken bilinçdışı bir işleyiş söz konusudur fakat, dilin somut yansıması olan söz bilinçli, istemli bir eylemdir. Dil sosyalken; söz bireysel ve öznel bir eylemdir (De Saussure, 2001:45,49-50). Söylem, içerisinde bilinçli ve bilinçdışı olan bu iki olguyu barındıran, hem sosyal hem de bireysel bir etkinliktir. Dilin ve sözün bilinç ve bilinçdışı gibi iç içe geçtiğini ve tıpkı onlar gibi hem ayrı hem de birbirinden ayrılmaz olduğunu bizlere göstermektedir.

Benveniste'in konuşucu ve dinleyici öznelerini karşılıklı bir yapı içerisine yerleştirdiği öğretisi söylemin, dilbilimin araştırma konuları arasına girmesini sağlamıştır. Söylem, bu öğretime, iletişim amaçlı dilsel kullanım olarak değerlendirilmektedir. Söylemle birlikte dilin bireyden topluma kaydırılması, Saussure'un dil-söz ayrımı tezinin geliştirilmesiyle birlikte; dilin sosyal yönünün yanı sıra bireysel boyutunun da olduğu ve içerisinde özneliği barındırdığı kabul edilmeye başlanmıştır (Öztoğat, 2005:28-30,42). Bu kabul aynı zamanda dilin ve her türlü dilsel üretimin, bilinçaltının baskısına maruz kaldığının ve bu baskının iletişim anında öznenin parçalanmasına sebep olduğunun kabulüdür.

Foucault; söylemin bireyde baskı kurarak kendisini belirginleştirmeye çalıştığını ve bu baskının, söylenmeyenin oluşturduğu bunaltı sonucu doğduğunu; öznenin söylemde bir bütün olarak değil parçalara bölünmüş gizli öğeler olarak kendisini gösterebildiğini ileri sürmektedir (Foucault: 2011; Akt. Demir Güneş, 2013: 64). Söylenmeyenler aklın sustuğu, bilinçaltının konuştuklarıdır ve söylenmeyenler bilinç düzeyinde gerçekleşen sosyal bir eylem olan söylemi yüzeye çıkarmak ve sesini duyurabilmek adına baskı altına alır. Böylece; özne, bilinç ve bilinçaltı arasında parçalanıp söylemin farklı alanlarına yayılır; söylemin her bir ögesinde öznenin bu gizli kuşatılmışlıkla mücadelesi gözlemlenebilir.

Söylem Analizi

Söylem, bireyin iç dünyasını yansıtan sosyal bir eylemdir; ilişki ve anlam inşa edicidir, eylem yönelimlidir, bağlama dayalı, örtülü ve kanıtlayıcıdır. (Arkonaç, 2014: 42-43) Dilbilimde tümcenin ötesine gitme fikri; gerçek yaşamın farklı durumlarının ürünü olan bu büyük dil birliğiyle ilgilenme, onu araştırma, inceleme konusu yapma dürtüsünü doğurmuştur. 1960'lı yıllardan sonra dilden, sözden çok daha derinlere varmak amacıyla söylem analizine yönelinmiştir. (Kıran,1993: 143) Bu tarihten itibaren söylemin anlık bir üretim olmadığı, art alanında farklı olguların yer aldığı kabul edilmeye başlanmıştır.

Söylem analizi bir nevi metnin bilinçaltına yapılan arkeolojik bir kazıdır. Söylem analizinde elde edilebilecek bulgulara kişi itiraz edebilir ve bu tarz düşüncelerin aklının ucundan bile geçmediği iddiasında bulunabilir fakat; akıl (düşünce) ve bilinçaltı arasında fark vardır. (Sarı, 2008: 55) Ruhun derinliğinde varlığını sürdüren ve düşüncelerimizi dille somutlaştırdığımız anda cümlelere sızan bilinçaltı düşünceleri kuşatır. Sosyal ve psikolojik hayata dair perspektif sunan söylem analizi, konuşmacının/yazarın psikolojik yaşam öyküsünü gözler önüne serebilme özelliğine sahiptir. Söylemi çok yönlü (sosyolojik, psikolojik, ideolojik, vb.) olarak irdeleme imkânı veren kuramsal temelli bir analiz metodudur. Antropoloji, sosyoloji, dilbilim, psikoloji, felsefe, tarih vb. gibi birçok farklı bilimsel disiplinden faydalanarak kendi kuramsal temellerini, tekniklerini oluşturan söylem analizi heterojen bir yapıya sahiptir.

Cümlelerin hem eşzamanlı hem de artzamanlı ele alınmasının öngörülmesiyle birlikte "Söylem analizi nasıl yapılmalıdır?" sorusunun yanıtları aranmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda farklı analiz yaklaşımları ortaya atılmıştır. Bu çalışmada ise ilgili yaklaşımlardan *yapısalcılık*, *post-yapısalcılık* ve *yorumlama* (Hermeneutik) olmak üzere üç temel yaklaşım üzerinde durulacaktır. Dilbilim'in babası kabul edilen Ferdinand de Saussure'ün temellerini attığı yapısalcılık dilin ardında bir yapı olduğu görüşünü savunur. Söylem analizinin yapılar üzerinden gerçekleştirilmesi ve yapıların analizinin de dil-söz ayırımına dayandırılması gerekliliğini vurgular. Post-yapısalcı yaklaşım ise; metine odaklanır ve yazarın/konuşmacının anlattığından ziyade okurun/dinleyicinin anladığını önceler. Bu yaklaşım yapısalcılığın zayıflamasının ardından doğmuştur ve postmodernizmin teorik temellerini oluşturur. Yorumlama yaklaşımının öne çıkan isimlerinden biri Gadamer'dir. Yorumlama, bütünsel yaklaşımlı, çok boyutlu bir yorumlama yöntemidir. Gadamer, gizlerin perdesini kaldırmak, söylenmeyi, söyleneni yorumlayarak anlamaktan bahseder.³ İnsan sadece bir yönüyle ele alınamaz, dolayısıyla tek bir söylemden hareketle yorum yapmak çok da sağlıklı olmaz. Bu nedenle, söylemi ele alırken, bireyi her yönüyle irdeleme, biyografik, sosyolojik, psikolojik süreçlerini göz önünde bulundurarak yorumlama ve alt metinlerin metinle bağlarını gerçekçi bir şekilde kurabilme imkânını tanıyan yorumlama yaklaşımı çalışmanın başvuru kaynağı olacaktır. Söylem, bireysel ve sosyal olmak üzere iki yönlü bir üretilimdir ve her iki yönüyle de psikolojiktir. Gerçekleştirilecek çalışmada söylemin özellikle psikolojik zemini başka bir ifadeyle söylemin bilinçaltı metinleri öne çıkarılmak istenmektedir. Bu hedef bizi diğer yaklaşımlardan ziyade yorumlama (hermeneutik) yaklaşımına yönlendirmektedir. Aslında bu seçim bir çeşit gerekliliktir çünkü, hermeneutik psikolojik analize oldukça uygun bir yaklaşımdır ve de psikoloji bir tür yorumlama sanatıdır. Baude'un "*yorumlama, söylenen ve yaşananda gizli olan gerçekliği yakalamaya izin verir*" (2008:16) sözü çalışma için yorumlama yaklaşımının seçilmesinin doğru olduğu kanısını güçlendirmektedir.

Yorumlama bir anlama şeklidir ve Schleiermacher, bu anlama işleminin iki farklı boyutta gerçekleştirilmesi gerekliliğini savunur. Bunlardan birincisi; gramatikal yapıdan hareketle gerçekleştirilen dil bilimsel yorumlama diğeri ise; psikolojik unsurların irdelendiği, yazının/konuşmanın yaratım süreçlerinin üzerinde durulduğu psikolojik yorumlamadır (1977: 79-321). Burada ise çalışmaya konu olan söylem yalnızca psikolojik yorumlamaya tabi tutulacaktır. Ruhunu anlamaya onun çıkmazlarını anlatmaya çalışan psikoloji bir türden bir yorumlama sanatıdır denilebilir.

Uluslararası İlişkilerde Söylem Analizi

Uluslararası ilişkiler realizm, liberalizm, konstruktivizm, Marksizm, eleştirel teori ve postkolonyalizm gibi pek çok önemli öğretiden oluşan bilimsel bir disiplindir. Çalışmanın sınırları açısından sadece realizm ve konstruktivizm detaylandırılacaktır. Bununla birlikte; diğer öğretilere kısaca değinmek gerekirse; liberalizm karşılıklı bağımlılığa vurgu yaparken; ekonomi temelli Marksizm maddeci bir yaklaşımdır. Analitik bir yaklaşım olan eleştirel teori realizmle aynı ana terminolojiye sahiptir fakat analitik yaklaşımın farklı bir değerlendirme sistemi vardır. Ayrıca bu yaklaşım ideolojik egemenlik ve kültürü incelemektedir (Yılmaz, 2013:153-154). Postkolonyalizm ise sömürge sonrası dönemleri ve o dönemlerde toplumların sosyal varlıklarını sürdürmeleri konusunda sınırlamalar getiren güç ilişkilerini irdelemektedir.

Klasik realizm, neorealizm ve neoklasik realizm olmak üzere üç tür realizm teorisinden söz etmek mümkündür. Neorealizm uluslar arası düzenin durağan anarşik yapısına, rasyonel aktörlerin yeterliklerine ve devlet aktivitelerinde rol oynayan sınırlamalara değinmektedir. Neoklasik realizm adından da anlaşılacağı üzere; devleti devlet adamıyla eş değer gören, devletler arasında anarşiye vurgu yapan ve güç siyasetinin şekillendirdiği klasik realizmi yeniden canlandırmak üzere geliştirilmiş bir öğretilimdir. Klasik realizmin anahtar kavramları insan doğası, anarşi ve güçtür. Güç; bir devletin diğeri/diğerleri üzerine kuracağı hâkimiyettir ve askeri olmaktan öte psikolojiktir. Kendisine güç türünden ifade bulan çıkar, realist teorisinin kilit kavramlarından. Klasik realizm, SSCB'nin ve onun komünist teorisinin yayılımının sadece askeri güç kullanılarak değil aynı zamanda kültürel diplomasi ve kamu diplomasisi gibi manevi güçler de işe koşularak durdurulabileceğini öngörmektedir. Kennan geliştirdiği "çevreleme politikası" ile bu öğretinin önemli temsilcilerinden biri olmuştur (Tuğtan, 2014:111-112,118-121). ABD'nin uluslararası arenada takip ettiği politikayı realist teori üzerinden okumak mümkündür. Dahası farklı zaman ve mekânlarda gerçekleştirdiği pek çok söylemden (Kırım, Valdai, Münih konuşmaları vb...) hareketle Putin'in realist yaklaşımı benimseyen bir lider olduğu söylenebilir.

Konstruktivizm, diğer rasyonel teorilerin aksine uluslararası sistemi güç dengesi üzerinden yorumlamaktansa sosyal ilişkiler ve sosyo-kültürel yapı bağlamında irdeleme önerisini sunmaktadır. Esas itibarıyla özgün bir uluslararası ilişkiler teorisi olmayan konstruktivizmin uluslararası ilişkiler literatürüne girişi Nicolas Onuf sayesinde olmuştur. Fakat bu disiplinde kendisine tam anlamıyla yer edinmesini ise A. Wendt'in çalışmalarına borçludur. Onuf teorik temeller konusunda Wittgenstein ve Austin'in geliştirdiği yaklaşımlardan beslenmiştir. Konuşma kuralları ve eylemlerini öncelenmiştir. Wendt ise algı ve düşünceyi öncelenmiştir. Konstruktivizm çok sayıda bilimsel disiplin ve yaklaşımın (felsefe, sosyoloji, dilbilim, hermeneutik, yorumlayıcı sosyoloji, vb...) etkisinde kalmıştır (Rumelili, 2014:152-153,164). Algılama, anlayış ve fikir üzerine vurgu yapan yaklaşımın önemle üzerinde durduğu kavramlar; sosyal ontoloji, uluslararası sosyo-kültürel yapı, normlar, söylemler, kimlik, kültür, öznelarasıcılıktır.

Konstruktivizm için öznelerden, nesnelere öte öznelerarası durum önem arz etmektedir ve bu nedenledir ki; söylem analizi bu yaklaşımda özel bir yere sahiptir. Söylem ve konstruktivizm aynı noktada buluştuğu en önemli nitelik toplumsallıktır. Söylem bireysel olmaktan ziyade sosyaldir ve konstruktivizm de bireyleri, devletleri sosyal varlıklar olarak kabul eder; onları sosyal çevrelerinden bağımsız değerlendirmenin imkânsızlığına vurgu yapar. Nitekim söz konusu yaklaşımın başat ilkesi gerçekliğin sosyal inşasıdır. Gerçeklik sosyaldir, sosyal bir yapılanma sonucu doğar ve yine sosyal bir yapılanmayı doğurur. Söylem, algılamayı harekete geçiren, sosyal hayatı inşa edici nitelikli bir konuşma/yazma

³<http://dspace.marmara.edu.tr/bitstream/handle/11424/1193/1642-2956-1-SM.pdf?sequence=1> Erişim Tarihi: 14.11.2014 Saat: 21:00

eylemidir. Bu bağlamda, Onuf ve Wendt'in yaklaşımlarının bir bütün halinde söylemde varlık bulunduğunu söylersek yanılmış olmayacağımız kanısındayız.

Söylem ve konstrüktivizmi buluşturan bir diğer nokta; yapıların birbirini inşa eden bir bütün olarak değerlendirilmesidir. Bir yapı kendisinden önceki ve sonrakilerle bütünlük arz eder. Söylemde bu bütünsellik metinler ve metinlerarası ilişki düzleminde yer almaktadır. Metinler sosyal hayatın ürünüdür, kendisini üreten öznenen, öznenin şekillendiği sosyal çevreden, metnin nesne dünyasından ve bu dünyayı çevreleyen diğer metinlerden bağımsız değerlendirilmesi mümkün değildir. Bal, "söylem metinlerarası ilişkinin bütünsel yapısıdır, söylem analizi de metinlerarası ilişkinin analizidir" (2012: 254) demektedir. Metinlerarasılık, bir metnin kendisinden önceki metinlerden etkilenmesi ve kendisinden sonraki metinlerde oluşturacağı olası etkiler bütünü yansıtmaktadır. Bir metin diğer metinlerle arasındaki ilişkilerle vardır ve o ölçüde değerlidir. Araştırmaya konu olan Valdai konuşması (24 Ekim 2014), metinlerarasılığa iyi bir örnektir nitekim; kendisinden önceki Kırım (18 Mart 2014) ve Münih (10 Şubat 2007) konuşmalarından fazlasıyla etkilenmiştir ve aynı zamanda onların tamamlayıcısı niteliğindedir. Her üç konuşmanın da ana başlıkları; Batı karşıtlığı, NATO, ABD düşmanlığı, uluslararası hukukun çiğnenmesi, küresel terörizm, tek kutupluluğun evrene getirdiği düzensizliktir.

Valdai Konuşması Analiz Edilirken Üzerinde Durulacak Konular

Vladimir Putin'in 24 Ekim 2014 tarihli Valdai konuşması analiz edilirken söylemin perde arkası zaman zaman Rusya Federasyonu'nun tarihinde, ideolojik temellerinin yapılanışında, ülkede hâkim olan sosyal psikolojide aranacaktır. Sosyal psikoloji birey psikolojisini, bireysel ve sosyal ideolojik tutumu, sosyal tarih, iletişim, dil vb. bütün olguları kapsayıcı niteliktedir. Sosyal psikoloji, söylem analizinde önemli bir yere sahiptir. Nitekim söylem çözümlemesinin özünü; baskın söylemlerin toplumun ortak bilgi, tutum ve ideolojilerini etkileme yolunun detaylı olarak betimlenmesi, açıklanması ve eleştirisi oluşturmaktadır (Van Dijk, 1993: 258).

Söylemin tarihsel kökleri irdelenirken art zamanlı değerlendirme yapılacaktır; çünkü tarih süregelen olaylar bütünüdür. Tarih özellikle ön plana çıkarılacaktır nitekim söylem tarihseldir. Söylem bağlam olmadan üretilemez ve bağlam hesaba katılmadan anlaşılabilir. Bağlam daima tarihseldir. Söylem kültüre, ideolojiye ve hayat tarzlarına içkin olmak durumundadır. Söylem yalnız şimdiye atıfta bulunmaz, tarihe de atıfta bulunur. Çünkü dil tarihseldir."(Sözen, 1999: 143)

Söz konusu söylemde varlığını hissettiren bir diğer öğe ideolojidir. İdeoloji, toplumsal veya politik bir öğreti oluşturan düşünceler bütünüdür.⁴ Sosyal psikolojinin bir ürünü olmasının yanı sıra kitle psikolojisini harekete geçirebilecek niteliktedir. Ilgın'a göre; ideoloji varlığını dille kanıtlar ve dilde anlatıma kavuşur bu yönüyle söylem ile arasında direk bir ilişki bulunmaktadır. (2003:293). Söyleme yansıyan ideolojinin sosyal olması onun yaşanmışlık ekseninin bireysel döngüsünü ortaya koyar.

Sosyal psikoloji bireyler arası etkileşim durumlarını irdelleyen bilim dalıdır. Olayları ele alış farklılığından ötürü psikolojik temelli sosyal psikoloji ve sosyolojik temelli sosyal psikoloji olarak ikiye ayrılmaktadır. Psikolojik temelli sosyal psikolojide olaylar bireyden çevreye hareketle değerlendirilirken; sosyolojik temelli sosyal psikolojide inceleme yönü tam aksi şekildedir (Ertürk, 2012:2). Birey ruhunu her daim gölgeleyen sosyal bir ruhtan söz etmek mümkündür ve sosyal psikoloji de bireydeki bu sosyal ruhu ve varlığını, bireyde hangi ölçülerde sürdürdüğünü inceler.

Bütün bu bilgiler ışığında gerçekleştirilecek olan söylem analizinde Vladimir Putin'in söyleminin bilinçaltına ve dolayısıyla bu büyük liderin bilinçaltına attığı duygulanım durumlarına yorumlama yoluyla (hermeneutik aracılığıyla) ulaşmak hedeflenmektedir.

Vladimir Putin'in Valdai Konuşması'nın Analizi

Sosyal Psikoloji Çerçevesinde Analiz

Rusya Federasyonu'nun devlet başkanı Vladimir Putin'in, 24 Ekim 2014 tarihinde Valdai Kulübü toplantısında yapmış olduğu, dünyada özellikle Batı'da büyük yankılar uyandıran, olumsuz tepkiler alan, oldukça sert konuşmasının gerekçeleri merak konusudur. Aslında konuşmanın yüzeye taşınan kısımları ile altta kalan kısımları arasındaki bağlantılar o kadar da muğlak değildir. Putin'in devlet başkanı olmasından önce bir Rus ve bir birey olduğu gerçeği hesaba katılırsa bağlantılar daha görünür hale gelebilir.

Putin bir öznedir, bu nedenle çalışmaya konu olan söylemde irdelenecek olan onun ruhudur çünkü; "ruh nesnel bir şeydir, var olma nedenini kendi içinde taşıyan ani bir parıldamadır (...) ve ürkütücü ölçülerde bilinçaltı ruhumuzun işlevine, onun güçlerine ve güçsüzlüklerine bağlıdır."(Jung,1982:3-32) Putin'in ruhunun işlevsel boyutu, bilinçaltı deposunun pozisyonuna ilişkin bilgi elde edebilmek adına onun doğup büyüdüğü ülkeyi ve ruhunu irdelemek gerekmektedir. Daha doğru ifadeyle Putin'i Rusya ve Rus ruhuyla birlikte ele almak gerekmektedir.

Rusya Federasyonu, SSCB'nin dağılmasının ardından zor bir sürecin eşiğine gelmiştir, siyasi ve ekonomik istikrar sağlanamadığı gibi, o dönemin büyük ihtişamı, uluslararası arenadaki saygınlığı, süper güç imajının kaybı Rus halkında aşağılık kompleksinin gelişmesine sebep olmuştur. (Mikail, 2007: 67) Bu ulusal nevrozun devlet başkanı Vladimir Putin'de de olduğu gözlemlenebilmektedir. Söz konusu nevroz kendisini genelde Batı, özeldir Amerika karşısında düşmanca tutumlar sergilemek, her konuda ondan daha güçlü olduğunu ispatlama çabasının ürünü olan söylemlerde bulunmaktan çekinmemek şeklinde göstermektedir. Putin, Valdai Konuşması'nda Avrupa Birliği'ni ve Rusya'nın baş aktör olacağı Avrasya Ekonomik Birliği'ni şeffaflık ve daha dikkatli olma, ekonomi ile ilgili daha doğru hamleler yapma noktasında çok

⁴http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=%C4%B0DEOLOJ%C4%B0 Erişim Tarihi: 29.11.2014 Saat: 16.00

açık olmamakla birlikte kıyaslamaya gittiği gibi; ulusal ve uluslararası düzlemdeki politik tutumlar konusunda da ABD ile karşılaştırmış ve sonuç olarak Rusya'yı daha üstün çıkarmıştır. Bu ülkenin içine düştüğü aşağılık kompleksine karşı geliştirilmiş bir savunma mekanizması olarak kabul edilebilir.

"Rusya'da başkanı halk, ABD'de ise seçmenler seçiyor (...) Soğuk Savaşta kendini muzaffer ilan eden' ABD dünyadaki dengesizliği çok fazla artırmaktadır." (Putin, Soçi:2014)

SSCB'de var olan çevrelenmişlik psikozu Gorbaçov döneminde zayıflamışsa da (Çelebi: 2011:34) 17.075.000 km²lik yüzölçümüyle birliğin en büyük ülkesi olan Rusya Federasyonu'na miras kalmıştır. "Dış tehdit/tehlike" temelli bu psikoz oldukça büyük bir alana yayılan toprakları ve SSCB'den ayrılan ülkelerle sınır komşusu olması sebebiyle Rusya'da hâkimiyetini sürdürmektedir. Ukrayna ile ilgili yaptığı açıklamalar Putin'in de bu psikozu yenik düştüğünün göstergesidir. Ayrıca KGB'de kendisine ilişkin tutulan raporda risk ve tehlike duygusunun yeterince gelişmemiş olduğu belirtilmektedir. (Mikail, 2007:65) Bu açıklama iki şekilde ele alınabilir: Birincisi tehlike ve riski algılama konusunda yetersiz kalmak ve haliyle gerekli önlemleri almakta zorlanmak ve caydırıcılık koşullarını tamamlayamamaktır. İkincisi ise; bu duygusu içsel bir güçsüzlük hissiyle destekleniyorsa; küçük durumlar dahi büyük bir tehdit gibi algılanıp kişinin risk yönetim stratejilerini tehlikeye sokabilir, bu yoğun duygulanım durumu saldırganlık gibi davranış bozukluğuna dönüşebilir. Tehlike hissedildiği anlarda gözdağı vermek, üstü kapalı veya direk tehditler savurmak, saldırmak vb. olumsuz tutumların sergilenmesi sonucunu doğurabilir. Bilindiği üzere Putin çoğu zaman saldırgan olmakla itham edilmektedir. Söylemin ruhuna sinen tehditkâr bir atmosfer gözlerden kaçmamaktadır.

"ABD'li dostlarımız kendi oturdukları dalı kesiyorlar." (Putin, Soçi:2014)

Rus milli karakterinin öne çıkan özelliklerinden biri yabancı düşmanlığıdır. Kendisinden farklı olanı ötekileştirme ve kendisinden daha aşağı görme eğilimi Rus halkının karakteristik özelliğidir. Biz ve onlar ayrımının doğurduğu yabancı düşmanlığı aşağılık kompleksinin bir yansımasıdır ve aynı zamanda geçmişte yaşanan zor şartlardan kaynaklanan acizlik hissini bilinçaltından dışa sızması kaygısıyla yapılan güç gösterisidir. Rus halkı geçmişin ağır yüküyle, "biz en iyiyiz çünkü en kötü, en zor koşullarda bile hayatta kalabiliriz" anlayışını geliştirmiştir (Onay, 2008:59-60). Rus halkının ruhunda SSCB'nin baskıcı sisteminin, iyileşmek için insan gücünü acımasızca kullanan yönetim anlayışının bıraktığı izleri bugün devlet başkanının konuşmasında bulmak mümkündür:

"Jüpiter'e izin verilen şey, boğaya izin verilmez. Ama ayı kimseden izin almaz ve tayga ormanlarını vermez." (Putin, Soçi:2014)

Söylemin bu kısmında geçen Tayga Ormanları SSCB tarihinde önemli bir yere sahip olan Gulag efsanesini hatırlatmaktadır. Gulag 1919'da ekonomik iyileşmenin sağlanması için kurulan zorunlu çalışma kamplarının genel adıdır daha sonra Stalin döneminde cezaevine dönüştürülmüştür fakat yine de tutuklular burada cezalarını çok ağır şartlarda çalışarak ödemişlerdir. Gulag efsanesine göre; Tayga Ormanlarının derinlerinde çalışmak zorunda olan ve bu durumdan kurtulma umutlarını yitiren mahkûmlar, tek çareyi ellerini baltayla kesmekte bulur ve mahkûmlar Batı'nın dikkatini burada yaşanan drama çekmek için kesik elleri bir Sibiryaya ihraç gemisinin içine saklarlar. Tutukluların birbirlerini cesaretlendirmek için anlattığı bu hikâye bir gün kendilerine ulaşacağına inandıkları adaletin düşüdür (Siniavski,1980; akt. Meney,1984:10). Rus devlet başkanı gerekirse o kamplar kurulur ve Rusya kaybedeceği gücü yeniden kazanabilir mesajını tüm dünyaya vermeye çalışmıştır denilebilir. Kendisi aynı zamanda böylesi bir durum söz konusu olduğunda Batı'nın, buna müdahale hakkının olamayacağını da vurgulamaktadır.

Tarihsel Çerçeve Analiz

Sosyo-psikolojik bakış açısıyla değerlendirilen ve Rus milli karakterinin şekillenmesinde önemli rol oynayan çevrelenmişlik psikozunun, tarihsel çerçevede irdelendiğinde ABD dış politikası kaynaklı somut temellerinin bulunduğu düşünülebilir. Okyanus veya dağ gibi kendisini koruyacak doğal engellerden yoksun, uçsuz bucaksız topraklarıyla, farklı etnik, dil ve dini kimlikleri bir arada barındıran Rusya, savunmasızlık kaygısıyla saldırgan bir dış politika takip etmektedir. Bu doğal engel yoksunluğunu karasal genişlemeyle giderme hedefi Rusya'yı otoriterizm, yayılmacılık ve militarizm stratejilerini benimsemeye itmiştir. Rusya bu yayılmacılığı sadece askeri boyutta değil aynı zamanda ve özellikle de ideolojik boyutta gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Söz konusu amacın uluslararası arenada ilk defa realist Winston Churchill tarafından dile getirildiği söylenebilir. Churchill'in bu tezi ABD'nin SSCB'ye yönelik geliştireceği dış politikayı önemli ölçüde etkilemiştir. Sovyetler Birliği Uzmanı George F. Kennan'ın bu doğrultuda öne sürdüğü çevreleme stratejisi SSCB'nin komünist doktrini yayma politikasını durdurmak için kapitalist ABD'nin kullandığı etkin politik bir enstrümandır. ABD'nin çevreleme politikasının ürünlerinden biri olan ve askeri boyuta önemli katkılar sunan NATO (Hook&Spanier, 2014: 28-29,36-37,68) da Putin'in gündem yaratan Münih ve Kırım konuşmalarında olduğu gibi Valdai konuşmasında da kendisine yer bulabilmiştir. Konuşmanın genelinde NATO'ya BM üzerinden üstü kapalı göndermeler yapılmıştır, sadece bir cümlede NATO somut olarak dillendirilmiştir. NATO'ya katıldığını söyleyen Doğu Avrupalı bir meslektaşıyla yaptığı konuşmayı anlatır ve:

"Ona neden bağımsızlığınızı sattınız dedim" (Putin, Soçi:2014) der.

Putin'in bu cümlesi NATO'ya karşı duyduğu derin güvensizliğin ispatı niteliğindedir zira; NATO, SSCB üyesi ülkelerden biri olan Yugoslavya'yı 24 Mart 1999'da başlayıp 10 Haziran 1999'a kadar bombalamıştır. Putin, NATO'nun bu eylemini affedilemez bulur, bu konuda oynadığı rolden ötürü ABD'ye düşmanca tutum geliştirir ve bu durumun değişmesinin ne denli imkansız olduğunu 2001 Washington ziyareti esnasında dönemin devlet başkanı G.W.Bush'a iletir (Gessen, 2015:208). Putin Yugoslavya konusundaki rahatsızlığını bu görüşmeden 6 yıl sonra gerçekleştirdiği Münih konuşmasında da dile getirmektedir. Bu durum Putin'in söylemlerinde öne çıkan NATO karşıtlığının tarihi ve politik temellerinin olduğunu ve bu temellerin de psikolojik ve ideolojik zeminlere oturduğunu göstermektedir. Psikolojik zemin; SSCB'ye olan derin

sadakat duygusudur; ideolojik zemin ise; NATO'nun komünizmi kapitalizmle çevreleme hedefine giden yolda kurulan ideolojik temelli bölgesel bir askeri pakt olmasıdır.

Putin'in uluslararası arenada gerçekleştirdiği hemen her söylemde öne çıkan ABD ve Batı karşıtı görüşlerinin sosyolojik temelleri bulunmaktadır. 1917 devrimindeki iç savaş döneminde Rusya'nın hedef ülke olduğu, Batı'nın düşman addedilip şeytanleştirildiği bir süreç yaşanmıştır ve yine 2. Dünya Savaşı akabinde Stalin'in nükleer silahlanma gayesi savaşın yıkıcı psikolojisiyle baş etmek zorunda kalan halkı ekonomik buhranla baş başa bırakmıştır. Halkın tepkisini farklı yöne kaydırma stratejisi Batı düşmanlığını doğurmuştur ve Soğuk Savaş Dönemi başlamıştır. (Caşın, 2006; Dağı, 2002; akt. Çelebi, 2014:32-36)

"ABD'nin refahı büyük ölçüde ona güvenen yatırımcıya, yabancı dolar milyarderlerine ve Amerikan tahvillerine bağlı. Bu güven açıkça sarsılmaktadır. Birçok ülke dolardan kaçarak, alternatif para birimleri arayışına girdi. Batı kendi eliyle oluşturduğu riskleri ortadan kaldırmak için her seferinde daha fazla bedel ödüyor. Zamanında onlar Afganistan'da Sovyetler Birliği ile soğuk savaşta aşırı grupları desteklediler, bu gruplar El Kaide ve Taliban çıktı. Son yaşanan gelişmelere baktığımda, Batı'nın kendi yanlış politikasının bedelini ödediği izlenimine kapılıyorum." (Putin, Soçi:2014)

Bu söylemde Putin'in hala geçmişin yaralarını saramadığı, o dönemlere veryansın eden bilinçaltını susturmadığını gözlemlemek mümkündür. Geçmişteki acılardan olduğu gibi günümüz terörizminden de ABD ve Batıyı sorumlu tuttuğunu onları şeytanleştirme eğilimini devam ettirdiğini söyleyebiliriz. Ayrıca bu söylemden hareketle bu konudaki ulusal takıntının milliyetçi devlet başkanında da varlığını sürdürdüğünü iddia edebiliriz. Takıntıda kişi düşüncenin mantıksız olduğunu bilir fakat bunu zihninden uzaklaştırılmaz, düşünce/fikir zihinde yinelemeye devam eder. Putin'in ABD ve Batı karşıtı tutum ve söylemlerinin sıklığı dikkate alındığında takıntı ihtimali biraz daha belirginleşir. Bunu bir adım daha ileriye taşımak gerekirse; takıntının eşlik ettiği obsesyonel/patolojik kıskançlıktan dahi söz edilebilir nitelikte; Putin'in önceden SSCB'nin şimdiki ABD'nin sahip olduğu özel konumu (dünya liderliği) elde etmek istediği ve bu konumundan dolayı onu kıskandığı ve bunu zamanla obsesyona dönüştürdüğü iddia edilirse bu iddia çok da marjinal bir düşünce olarak görülmeyecektir. Adler kıskançlığı güç arzusunun bariz yansıması olarak ifade etmektedir. (2004:234) Putin'in asıl kıskandığı süper güç olma durumudur ve en güçlü olma arzusunu tatmin edemedikçe kıskançlık duygusu depresmektedir.

"Birden dünya liderliği gibi büyük bir zenginliğe kavuşan sonradan görme kişiler böyle davranır." (Putin, Soçi:2014)

Söylemde yer alan bu cümle Putin'in pleoneksiden muzdarip bir birey olduğuna dair ipuçları da taşımaktadır. Bilindiği üzere pleoneksi; diğerlerinden daha iyiye ve ihtiyaçlarından daha fazlasına sahip olma arzusudur. Başka bir ifadeyle; marazî bir şekilde her durumda ve her zaman için diğerinden daha iyiyi elde etme arzusu olarak tanımlanabilir. Putin, ABD'nin diğerlerinden daha iyi olan bu konumunu -dünya liderliği- elde ederek en iyiye ulaşma hedefindedir ve bu karşı koyamadığı *marazi oburluk* (pleoneksi), temel içgüdüsel haline dönüşen hırsı, kendisini söylemin bu kısmında iyiden iyiye hissettirmektedir.

İdeoloji

Putin'in konuşması psikolojik yapısını yansıttığı ölçüde ideolojik yaklaşımlarına dair de önemli ipuçları sunmaktadır. İdeoloji, politik ve sosyal bir öğretiler, belli bir sınıfın, grubun davranışlarını yönlendiren düşünce sistemidir. Psikoloji ise; düşünüm ve davranış durumlarının genel adıdır. Psikoloji ve ideoloji birbirini tetikleyen içkin olgulardır. Psikolojik bir öge aynı zamanda ideolojik izler de taşıyabilir. Bu nedenle psikolojik yorumlamayı yaparken ideoloji yok sayılamaz.

Ele alınan konuşmanın çok büyük bir kısmını Batı karşıtlığı oluşturmaktadır. Batı karşıtlığı milliyetçilik duygusunun doğmasını sağlamıştır ve bu duygunun temelleri üzerinde Avrasyacılık ideolojisi yükselmiştir. Milliyetçilik, Batı karşıtlığı ve Ortodoksluk genel çerçevesini oluşturmaktadır. Avrasyacılık ideolojisi "ılımlı Avrasyacılık" ve "aşırılıkçı Avrasyacılık" olmak üzere iki ana gruba ayrılır. Bunlara "demokratik Statizm" ve "Slavofil Avrasyacılık" grupları da eklenebilir. Bunların içinden aşırılıkçı Avrasyacılar "modernleşmeci" ve "yayılmacı" olarak iki farklı gruba ayrılır. Yayılmacı grup hızlı bir şekilde çok geniş bir coğrafyaya yayılma fikrini benimsemektedir. (Kaya, 2010:23,27) Valdai konuşması, Putin'in Avrasyacılık ideolojisini benimsediği; hatta aşırılıkçı Avrasyacılar grubuna dâhil olduğu izlenimini uyandırmaktadır.

"Kimse bizi dinleyip, bizimle konuşmak istemedi. Sadece 'Bu bizim davamız' denildi. Uygurca diyalog kurmak yerine darbe yaparak, ülkeyi kaosa, ekonomik ve sosyal çöküntüye, iç savaşa sürüklediler. 'Buna ne gerek vardı?' diye sorduğumuzda kimse cevap vermiyor, 'Böyle oldu' diyorlar." (Putin, Soçi:2014)

Söylemde özellikle dikkati çeken "biz" şahıs zamirinin sürekli yinelenmesi, Ukrayna'yı Rusya'ya dâhil görme ve onunla ilgili konularda söz sahibi olduğu mesajını vermek üzere seçilmiştir. *"Bu sadece onların değil Rusya'nın da meselesi çünkü tüm Avrasya Rusya'nın meselesidir."* "Avrasya eşittir Rusya demektir." vb cümleleri söylemin bilinçaltı arkeolojisinde karşımıza çıkmakta ve bu da "aşırılıkçı Avrasyacılığı" çağrıştırmaktadır. "Biz" şahıs ekindeki tekrarlanan vurgu aşırı milliyetçi, vatansever Rus halkının milli karakterinin bir tür yansıması olarak da değerlendirilebilir. Rus halkının *biz ve öteki, bizden olan ve bizden olmayan* karşıtıları üzerine yükselen sosyal psikolojisi, milliyetçilik ve yabancı düşmanlığı ideolojik yapılanmasını doğurmuştur (Onay, 2008:59-61). Söylemdeki bu durum, Avrasyacılığın yanı sıra Rus milli karakterinin/ideolojisinin Putin'in ruhuna sirayet ettiğinin göstergesidir.

"Biz tek milletiz. Kiev bütün Rus şehirlerinin anasıdır." (Putin, Soçi:2014)

Söylemde milli ve bireysel ideolojiye dair ipuçları sunan "biz" şahıs eki Putin'in çevreyle olan ilişkisinin türüne yönelik bilgiler de barındırmaktadır. Fromm insanın çevreyle ilişkilerini iki boyutlu olarak ele almaktadır. Bunlardan birincisi sembiyotik bağılantıcılık, sevgi, kendine çekilme yıkıcılık ilişkilerine dönüşebilen sosyalleşmeye; diğeri asimilasyondur. Asimilasyon insanın somut veya soyut nesneye yaklaşım biçimlerini ifade eder, onu alma ve kullanma şeklini kapsar, çevresel etkiye

bağlı olarak gelişir. Dördü olumsuz nitelikte olmak üzere beş adet asimilasyon türü bulunmaktadır: *Çevreden yardım bekleyen alıcı eğilim; kendisini korumak için sürekli biriktiren istifleyici eğilim; kabul görmek adına kendini pazarlayan pazarlayıcı eğilim; yapıcılık ve yaratıcılığın ön planda olduğu üretici eğilim ve son olarak da sömürücü eğilim.* Bu eğilimdeki kişiler iyi olan, güzel olan her şeyin dışarıda olduğunu düşünürler. Alıcı olma taraftarındırlar, alacaklarının kendi hakları olduğuna inanırlar ve gerekirse zor kullanılarak ya da hileye başvurarak alırlar. (Yanbastı, 1990:97-98) Söz konusu söylemde dikkati çeken sömürücü eğilimdir.

Günlük Yaşamın Psikopatolojisi

Bir söylemde öylesine kullanılmış gibi dursalar da kelimelerin hiçbirisi tesadüfi seçimlerin ürünü değildir. Freud (2013), bu durumu günlük yaşamın psikopatolojisi olarak adlandırmaktadır. Freud her tercihin ruhun derinliklerinden, yaşanmışlıktan bir parça taşıdığını ve aslında gündelik hayatta tesadüf diye bir şeyin olmadığını ileri sürer. Putin konuşmasında "ay" ve "tayga ormanları" kelimelerini kullanmıştır. Ay Rusya'nın milli sembolüdür, güçlü, saldırgan ve özgürdür. Putin milliyetçi, güçlü olma isteği baskın ve yok edicilik içgüdüsünü kontrol etmekte zorlanan, her tür boyunduruğa meydan okuyan özgürlükçü bir bireydir. Tayga ormanlarına gelince; Putin doğum gününü 15 yıl aradan sonra ilk kez 7 Ekim 2014'te Tayga Ormanlarında kutlamıştır yani Valdai konuşmasından sadece 17 gün önce. Belleğine bu yer imi yerleşmiş ve Putin'i konuşmasında aklına gelecek kadar etkilemeyi başarmıştır. "Jüpiter" de yine öylesine seçilmiş bir kelime olmaktan çok uzaktır. Bilindiği üzere Jüpiter, Katolik Romalıların taptığı bir tanrıdır ve Ortodoks Putin'in cümlesindeki karşılaştırmada izin almak zorunda olan bir tanrıdır. Protestan mezheplerin tek tek sayılması durumunda Katolik mezhebi ABD'deki en büyük mezheptir.⁵

"Jüpiter'e izin verilen şey, boğaya izin verilmez. Ama ayı kimseden izin almaz ve tayga ormanlarını vermez."
(Putin, Soçi:2014)

Söylemin bu kısmı Putin'in dini ve ideolojik görüşlerine dair fikirler sunduğu gibi psikolojik yorumlamaya da oldukça açıktır. Narsisizm, çağın en çok karşılaşılan kişilik özelliklerinden biridir; normal ve patolojik olmak üzere ikiye ayrılır. Normal narsisizmde kişi kendisine oldukça hayrandır ve diğerlerinden gelen eleştirileri duymaz onu sadece kendi yorumları ilgilendirir; patolojik narsisizmde ise; birey kendine oldukça özgüvenli, dıştan gelen eleştirileri umursamaz görünmekle birlikte özünde güvensiz olan bu birey, diğerlerinin yorumlarıyla beslenmeye muhtaçtır diyen Kernberg (2006), narsist bireyi; takıntılı, kıskanç, saldırgan, özgüven eksikliği olan, sürekli takdir edilme amacını güden, kendini inanılmaz derece yüceltip diğerlerini değersizleştirerek içine düştüğü aşağılık kompleksi nevrozunu yenmeye çalışan ve sömürücü eğilimli olarak tanımlamaktadır.

Söylemden alınan bu son kesit söylemi olduğu gibi Putin'in psikolojik biyografisini de özetler niteliktedir. Bu son kesit patolojik narsisizm için güzel bir örnektir ve çalışmanın çekirdeğini oluşturmaktadır. Kendini Tayga ormanlarının yani dünyanın hâkimi ilan edecek kadar yücelten, yaptığı karşılaştırmayla diğerlerini değersizleştirdiği gibi kıskançlığını da ortaya koyan Putin, güvensizliğini çok güçlü bir hayvanı sembolleştirerek aşma çabasına girer ve "izin almaya ihtiyacı olmadığını" söyleyerek de sömürücü eğilimde bir kişiliği olduğunu gösterir. "Tayga ormanlarını hiç kimseye vermez" sözü tehdit ve gözdağı içeriklidir ve saldırgan bilinçaltının yüzeye çıkma şeklidir.

Kernberg'in anlattığı özellikler buraya kadar yapılan analizlerde parça parça elde edilen ve son kesitte hemen hemen hepsinin bir arada bulunduğu özelliklerle birebir örtüşmektedir. Tümevarımcı bir yöntemle gerçekleştirilen çalışmada bu parçalardan varılan bütün; patolojik narsisizmdir. Kuvvetle muhtemeldir ki; Putin patolojik narsisizm psikozuna yenik düşmüş bir bireydir.

Sonuç

Yazılı veya sözlü olabilen söylem içerisinde özellikle konuşmacının/yazarın sosyal ve bireysel kimliğine, ideolojik ve psikolojik yapısına dair pek çok iz taşımaktadır. Söylem öznesinin içinde şekillendiği toplum, onu tarihiyle, sosyo-psikolojik yapısıyla, nevroz ve psikozlarıyla kuşatır. Bu yönüyle söylem, bireysel bir ürün olmakla birlikte; sosyal bir ürettir. Başka bir ifadeyle söylem, sonuç açısından değerlendirildiğinde bireysel, süreç olarak incelendiğinde ise sosyaldir.

Söylem analizi, söylemin bireysel ve sosyal boyutlarının irdelenmesinde kullanılan bir yöntemdir ve farklı yaklaşımlar barındırmaktadır. Çalışmaya konu olan söylemin (Valdai/24.10.2014) özellikle psikolojik zemininin öne çıkarma hedefi yorumlama (hermeneutik) yaklaşımının tercih edilmesi gereğini doğurmuştur. Yorumlama yaklaşımı psikolojik analiz için oldukça elverişlidir çünkü psikoloji de bir tür yorumlama sanatıdır. Söz konusu söylemin uluslararası arenada gerçekleştirilmiş politik bir söylem olası analizi gerçekleştirilirken uluslararası ilişkiler öğretilerine başvurmayı kaçınılmaz hale getirmiştir. Bu öğretilerden realizm söylemin öznesi Putin'in siyasi bir lider olarak takip ettiği yaklaşımı anlamak üzere detaylandırılırken; konstruktivizm söylemin analiz edilmesinde öznenin diğer söylemleriyle karşılaştırmalı bir incelemeye izin vermesi nedeniyle ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Bilinç ve bilinçaltı arasında sıkışıp kalan bireyi ve onu çevreleyen toplumu yorumlayabilmek öncelikle onların davranış ve duygulanım durumlarının ardında yatan sebepleri çözümlenmeyi gerekli kılmaktadır. Söylemi konuşmacı/yazar tüm benliğiyle üretir ve yönlendirici güç görünürde bilinç olmakla birlikte; söylem aslında bilinçaltının eseridir. Bireyin hayatı algılayışı, sosyal psikoloji çerçevesinde şekillenmektedir, ulusal tarih, ruh ve ideoloji bireyi etkisi altına almaktadır. Sonuç

⁵ http://tr.wikipedia.org/wiki/ABD%27de_din Erişim Tarihi: 30.11.2014 Saat: 22:15

olarak Putin'in Valдай konuşması, onun biyografisi ve psikolojisinin yanı sıra içinde yaşadığı toplumun tarihi, ideolojisi ve ruh tablosunu da yansıttığı söylenebilir.

Sosyal psikoloji çerçevesinde, tarihsel bütünlükle, ideolojik ve psikolojik açıdan irdelenen söylemden Putin'in ülkesinin içine düştüğü aşağılık kompleksi nevrozu ve çevrelenmişlik psikozunu taşıdığı, dış tehditlere karşı saldırgan olabileceği, tarihi yaşanmışlıkların ürünü olarak güvensizliği tüm hücrelerinde duyumsadığı çıkarılabilir. Bu söylemden hareketle, Batı ve ABD'ye karşı geliştirdiği obsesif tutum, özellikle ABD'nin sahip olduğu konuma dair obsesyonel bir kıskançlığın; hatta, pleoneksinin izleri keşfedilebilir. Ayrıca yine bu söylem bizlere Putin'in ideolojik bağlamda Aşırılıkçı Avrasyacılığı benimsediğini ve çevresiyle kurduğu ilişkilerinde sömürücü eğilimde olduğunu dahası, kendisini dünyanın hakimi konumuna yüceltirken diğerlerini değersizleştirmekten kaçınmayan, özgüvenli görüntüsünün altındaki bu güvensiz bireyin patolojik narsisizm psikozuna yenik düştüğünü göstermektedir.

Kaynakça

- Adler, A. (2004). *İnsan Doğasını Anlamak*, (Başkaya, Deniz, Çev.) İzmir: İlyaz İzmir Yayınevi.
- Arkonacı, S.A. (2014). *Eleştirel Psikoloji Bülteni*, Sayı: 5, Nisan 2014, ss:39-54.
- Bal, H. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemi- Gözlem,-Görüşme,-Odak Grup,-Sözlü Tarih,-İçerik Analizi,-Söylem Analizi*, Isparta: Fakülte Kitabevi Yayınları.
- Baude, J.-M. (2008). *Psychopédagogie et Relations Humaines DEES*, Paris : Librairie Vuibert.
- Çelebi, O. B. (2011). *Rusya'nın Putin'inden, Putin'in Rusyasına: Parçalanmış bir imparatorluğun bir lider ile yeniden hayat bulmasının akademik derlemesi* (Google e-Kitap).
- De Saussure, F. (2001). *Genel Dilbilim Dersleri*, Çev. Berke Vardar, İstanbul: Multilingual
- Demir Güneş, C. (2013). *Michel Foucault'da Söylem ve İktidar*, Kaygı Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi, Sayı: 21, Güz 2013, ss:55-70.
- Ertürk, Y.D. (2012). *Sosyal Psikoloji Ders Notları "Kalabalık İçinde Ben"* İstanbul: Ulus Medya Grup Basım Yayın ve Reklamcılık.
- Freud, S. (2013). *Günlük Hayatın Psikopatolojisi*, (Aktan, Emir, Çev.) Ankara: Alter Yay.
- Gessen, M. (2012). *Putin Yüzü Olmayan Adam*, (Soykan, Gözde, Çev.) İstanbul: Epsilon Yayıncılık Hizmetleri.
- Hook, S.W.& Spanier, J. (2014). *Amerikan Dış Politikası İkinci Dünya Savaşı'ndan Günümüze*, (Zihnioğlu Tanrıllı, Özge, Çev.), İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- İlgin, L. (2003). "Söylem ve İdeoloji", *Söylem ve İdeoloji Mitoloji-Din-İdeoloji*, Haz: Barış Çoban ve Zeynep Özarslan, ss. 285-297, İstanbul: Su Yayınları.
- Jung, C.G. (1982). *Bilinç ve Bilinçaltının İşlevi*, (Büyükalın, Engin, Çev.) İstanbul: Say Dağıtım.
- Kaya, S. (2010). *"Rus Dış Politikasında Batı Karşıtlığının Düşünsel ve Tarihsel Gelişimi"*, *Gazi Akademik Bakış*, Cilt:4, Sayı:4 ss:41-77.
- Kernberg, O. (2006). *Sınır Durumlar ve Patolojik Narsisizm*, (Atakay, Mustafa, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- Kıran, Z. (1993). "Enonciation et Pragmatique", *Introduction à la Linguistique*, Ed.: Gülnihal Gülmez, ss: 136-145, Eskişehir: ETAM A.Ş. Web-Ofset Tesisleri.
- Meney, P. (1984). *Les Mains Coupées de la Taïga*, Paris: La Table Ronde.
- Mikail, E. H. (2007). *Yeni Çarlar ve Rus Dış Politikası*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Onay, Y. (2008). *Rus Devlet Geleneği ve Kutsal Devletin Meşruiyeti Batı'ya Direnen Devlet Rusya*, İstanbul: YeniYüzyıl Yayınları.
- Rumelili, B. (2014). "İnşacılık/Konstrüktivizm", *Küresel Siyasete Giriş Uluslararası İlişkilerde Kavramlar, Teoriler, Süreçler*, Ed.: Evren Balta, İstanbul: İletişim Yayınları. ss:151-173.
- Schleiermacher, F.D.E. (1977). *Hermeneutik und Kritik. Mit einem Anhang sprachphilosophischer Texte Schleiermachers*, Ed. M. Frank, Frankfurt a. M., Suhrkamp.
- Sarı, A. (2008). *Psikanaliz ve Edebiyat*, Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları.
- Sözen, E. (1999). *Söylem*, İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Tuğtan, M. A. (2014). "Güç, Anarşi ve Realizm", *Küresel Siyasete Giriş Uluslararası İlişkilerde Kavramlar, Teoriler, Süreçler*, Ed.: Evren Balta, İstanbul: İletişim Yayınları. ss: 111-131.
- Yanbaşı, G. (1990). *Kişilik Kuramları*, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.

- Van Dijk, Teun A. (1993). "Principles of Critical Discourse Analysis" *Discourse and Society*, London: Newbury Park and New Delhi Publication.
- Yılmaz, A. (2013). *Küresel Dünyada Uluslararası İlişkiler Teori-Temel Kavramlar-Yeni Gelişmeler*, Ankara: Kadim Yayınları.

İnternet Kaynakçası

- http://turkish.ruvr.ru/news/2014_10_25/FinancialTimesPutininSoiko/ Erişim tarihi: 29.11.2014.
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=%C4%B0DEOLOJ%C4%B0 Erişim tarihi 29.11.2014.
- http://tr.wikipedia.org/wiki/ABD%27de_din Erişim tarihi: 30.11.2014.
- <http://dspace.marmara.edu.tr/bitstream/handle/11424/1193/1642-2956-1-SM.pdf?sequence=1> Erişim Tarihi: 14.11.2014.

Summary

According to official sources, Vladimir Putin was born in St. Petersburg, whose name was Leningrad in the period of the USSR, on October 7, 1952. Despite being a graduate of law, he preferred to have a master's degree in the field of economics. In 1975, he started to work at the KGB. He took its first steps into politics in 1990 and since then has taken its place in the political arena. Until 1996, he carried out different tasks in the management of St. Petersburg, and again in 1996 he served as the Vice President of Property Management of the Kremlin Palace; in the following year and in 1998 he served as Head of Presidency Management. He became the prime minister in May 1999, and after the resignation of Boris Yeltsin, he became the president.

Official sources include little information about Vladimir Putin's personal life as well as a growing graphical career, but it is necessary to capture the past to resolve the emotional situations that are hidden behind the expressionless face of this powerful leader. For this reason, the accuracy has not been fully proven, only a few research articles carrying the nature of the argument, brought the necessity to examine the news of the newspaper and magazines. It is a fact that we can not accept these arguments as concrete points in the study, which pushes us to analyze the discourse. As it is known, words are implicitly or explicitly important hints about our psychological and sociological situations. Words are the soul tunnels, where behavior combines with thought and emotion and infiltrates into the inner breakings.

In the discourse which can be written or spoken, there are many traces about the social and individual identity, ideological and psychological structure of the speaker / author. The society formed within the narrative essence surrounds it with its history, socio-psychological structure, neuroses and psychoses. In this respect, discourse, together with being an individual product, is a social production. In other words, when the discourse is examined in terms of result, it is individual; in terms of process it is social.

Discourse analysis is a method used to examine the individual and social dimensions of discourse and has different approaches. The discourse of study (Valdai / 24.10.2014) provided the preference of hermeneutics, especially the desire to bring forward the psychological ground. Interpretation approach is very convenient for psychological analysis; psychology is also a kind of interpretative art. As a result of the possible analysis of the political discourse in the international arena, international relations have made it inevitable to refer to the doctrines. While the subject of realism is detailed in these disciplines to understand the approach that Putin pursued as a political leader, Constructivism has been elaborated on the analysis of the discourse, since it allows the subject to compare with other discourses.

Being able to interpret the individual trapped between consciousness and subconscious and the society surrounding, it necessitates primarily to analyze the causes underlying their behavior and emotional states. While the speaker / writer produces discourse with all his / her own self, in fact, discourse is actually the work of consciousness. Individual perception of life is shaped within the framework of social psychology, and national history, and also spirit and ideology influence an individual. As a result, it can be said that Putin's speech of Valdai reflects his biography and psychology, as well as the history, ideology and spirituality of the society he lived in.

